

پیش در آهدی بر مدیریت راهبردی

در محیط زیست

تالیف

دکتر مژگان زعیم دار

استاد یار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

دکتر کتایون ورشوساز

(استاد یار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز)

مهندس مهدی نول آبادی

مهندس پریا حبیبی

(دانش آموختگان رشته محیط زیست)

انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

۱۳۹۶

عنوان و نام پدیدآور	پیش‌درآمدی بر مدیریت راهبردی در محیط زیست/ تالیف مژگان زعیم‌دار... (و دیگران)
مشخصات نشر	اردبیل: جهاددانشگاهی، استان اردبیل، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۲۰۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	978-600-96166-9-5 : ۱۴۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	تالیف مژگان زعیم‌دار، کتابیون ورشوساز، الهه کول آبادی، پریا حجتی.
یادداشت	کتابنامه
موضوع	مدیریت محیط زیست
موضوع	Environmental management
موضوع	برنامه‌ریزی راهبردی
موضوع	Strategic planning
شناسه افزوده	زعیم‌دار، مژگان، ۱۳۵۳ -
شناسه افزوده	جهاد دانشگاهی. واحد اردبیل
رده بندی کنگره	۹۱۱ / پ ۳۰۰ / GE
رده بندی دیویی	۷۰۶۱۳۶۳
شماره کتابشناسی ملی	۶۳۱۸۲

نشانی انتشارات: اردبیل - شهرک کارشناسان - میدان شفا تلفن: ۳۳۷۴۹۵۰۶ - پانامه: ard.chap@chmail.ir نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخررازی خیابان شهدای ژاندارمری - پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸	 واحد استان اردبیل
--	---

عنوان: مقدمه ای بر مدیریت راهبردی در محیط زیست
مؤلفان: مژگان زعیم‌دار، کتابیون ورشوساز، الهه کول آبادی، پریا حجتی
طراح جلد و صفحه آرایی: محمود خروشی
ناشر: جهاددانشگاهی استان اردبیل
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶
قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال
ISBN: 978-600-96166-9-5

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۰
فصل یکم: مدیریت راهبردی.....	۱۱
تعریف مدیریت.....	۱۱
نظریه نقل مکان های مدیریتی:.....	۱۱
فرایند مدیریت:.....	۱۲
تصمیم گیری:.....	۱۲
تعریف تصمیم گیری:.....	۱۲
تعریف راهبرد:.....	۱۴
تعریف مدیریت راهبردی:.....	۱۴
تدوین راهبرد ها:.....	۱۴
اجرای راهبرد:.....	۱۴
ارزیابی راهبرد ها:.....	۱۵
اصطلاحات کلیدی در مدیریت راهبردی:.....	۱۶
الگوی مدیریت راهبردی:.....	۱۷
مزایای بکارگیری مدیریت راهبردی:.....	۱۸
جنبه های فرهنگی به هنگام انتخاب راهبرد:.....	۱۸
جنبه های سیاسی به هنگام انتخاب راهبرد:.....	۱۹
ماهیت اجرای راهبرد:.....	۲۱
رابطه بین ساختار و راهبرد از نظر چاندلر.....	۲۴
مدیریت منابع انسانی.....	۲۵
مدیریت منابع انسانی در محیط.....	۲۵
ابعاد و جنبه های مدیریت منابع انسانی.....	۲۵
فعالیت های اصلی مدیریت منابع انسانی.....	۲۵
استراتژی.....	۲۶

۲۶	مدیریت استراتژیک (راهبردی).....
۲۷	مدل های مدیریت راهبردی.....
۲۸	مدیریت راهبردی منابع انسانی.....
۲۹	توجه به منابع انسانی به هنگام اجرای راهبردها:.....
۳۰	ماهیت ارزیابی راهبرد:.....
۳۲	فرآیند ارزیابی راهبرد:.....
۳۳	بخش دوم: تعریف ارزیابی و انواع آن.....
۳۳	تعریف ارزیابی.....
۳۴	انواع ارزیابی.....
۳۵	ارزیابی اثرات فناوری.....
۳۵	ارزیابی سریع محیط زیست شهری.....
۳۵	ارزیابی آستانه زیستی محیط زیست.....
۳۶	ارزیابی اکوسیستم های کشاورزی.....
۳۶	ارزیابی اثرات اجتماعی.....
۳۷	ارزیابی ریسک اکولوژیکی.....
۳۷	ارزیابی اثرات تجمعی.....
۳۷	ارزیابی اثرات بهداشتی.....
۳۸	ارزیابی اثرات اکولوژیکی.....
۳۸	ارزیابی ریسک محیط زیستی.....
۳۹	ارزیابی اکولوژیکی استراتژیک (راهبردی).....
۳۹	ارزیابی چرخه حیات.....
۴۰	ارزیابی محیط زیستی جامع (تلفیقی).....
۴۰	اهداف ارزیابی پیامد های محیط زیستی.....
۴۱	تجزیه و تحلیل اثرات.....
۵۰	مراحل ارزیابی پیامد های محیط زیستی توسعه.....
۵۰	ماتریس.....
۵۳	گزارش ارزیابی مقدماتی.....
۵۴	متدولوژی های تجزیه و تحلیل در ارزیابی اثرات زیست محیطی.....
۵۶	خصوصیات یک متد مناسب.....
۶۰	ارزیابی محیط زیستی استراتژیک (راهبردی).....

۶۱	اهداف و اصول ارزیابی راهبردی در محیط زیست
۶۳	اقدامات راهبردی
۶۵	سیاست ها، طرح ها، برنامه ها و ردیف بندی
۶۷	مزایای ارزیابی محیطی استراتژیک
۷۰	مدل برنامه ریزی راهبردی (استراتژیک) SWOT
۸۴	مشکلات ارزیابی محیطی استراتژیک
۸۶	فصل دوم: مراحل فرآیند ارزیابی راهبردی محیط زیست
۹۷	چه کسانی باید در SEA مشارکت داشته باشند؟
۱۰۰	مشارکت مقامات حفظ محیط زیست/پایداری
۱۰۱	مشارکت مردم
۱۰۴	فصل سوم: نه‌ای کلی پروتکل SEA
۱۰۵	معرفی ارزیابی راهبردی محیطی در انگلستان
۱۰۶	هدف رهنمود
۱۰۹	طرح ها و برنامه هایی که بازمد SEA است
۱۱۰	معرفی بررسی و ارزیابی راهبردی محیطی در انگلیس
۱۱۱	ورودی های اصلی SEA در پروسه تصمیم گیری
۱۱۵	نقاط مثبت و منفی رهنمود
۱۱۸	نتیجه گیری
۱۲۰	فصل چهارم: پروسه SEA به عنوان یک مجموعه
۱۲۰	کاربرد پروسه SEA برای: طرح حمل و نقل منطقه ای ترانزیت
۱۲۱	ایجاد فضا
۱۲۶	کاهش نیاز به سفر
۱۲۷	شناسایی گزینه های پایدار برای در بر گرفتن هدف جدید طراحی
۱۲۸	پیش بینی، ارزیابی و کاهش اثرات
۱۳۳	مکتوب کردن پروسه
۱۳۳	چه چیزی در SEA اساسی است؟
۱۳۴	تضمین کیفیت
۱۳۹	نتیجه گیری

فصل پنجم: شناسایی جایگزین ها در تصمیم گیری راهبردی ۱۴۰

مرحله ی SEA ۱۴۰

انواع تصمیمات ۱۴۱

انواع جایگزین ها ۱۴۲

سلسله مراتب جایگزین ها ۱۴۳

جایگزین ها، گزینه ها و سناریوها ۱۵۲

تمرکزهای مختلف سطوح مختلف تصمیم گیری ۱۵۲

شناسایی جایگزین ها / گزینه ها ۱۵۴

توسعه گزینه ها در بیانیه ها ۱۶۶

جدول شماره (۲،۵) مراحل مستند سازی حذف گزینه ها بعد از بررسی بیشتر ۱۶۷

فصل ششم: پیش بینی، ارزیابی و کاهش تاثیرات ۱۶۸

اصول پیش بینی و ارزیابی ۱۶۹

پیش بینی ۱۷۰

اقدام استراتژیک به چه صورت می باشد؟ ۱۷۱

راهکارهایی برای پیش بینی تاثیر ۱۷۲

پیش بینی تاثیرات غیر مستقیم و تراکم ۱۷۵

عدم اطمینان ۱۷۷

سطح جزئیات لازم، قابل هدایت نگه داشتن برآیند ۱۸۰

تاثیر ارزیابی ۱۸۳

ایجاد روابط جایگزینی و مقایسه راه حل ها ۱۸۴

انتخاب تکنیک های پیش بینی و ارزیابی ۱۸۶

توالی گذاری تکنیک های SEA ۱۹۱

کاهش ۱۹۳

ادغام تاثیرات اجتماعی، اقتصادی و محیطی ۱۹۶

نتایج ۱۹۷

منابع ۱۵۷

ارزیابی راهبردی محیط زیست بخشی از فرایند مدیریت راهبردی است که قصد دارد بعد از تصمیم سازی با بهترین انتخاب در تصمیم گیری ها نیل به توسعه پایدار را فراهم سازد. و این توانایی را دارد که جهان را کانی معتدل و قابل زیست برای همه موجودات زمین نماید.

این کتاب در دو بخش فصل اول پیش درآمدی از اهمیت مدیریت و ارزیابی راهبردی را مطرح می نماید و روش ها و تکنیک های و انواع مدل های فرایند مدیریت و برنامه ریزی راهبردی را نیز معرفی نموده است. فصل دوم در تالیف آن از ترجمه ی دستورالعمل های ارزیابی محیط زیست برای راهنمایی کمیسیون اقتصاد سازمان های بین المللی در تفاهم نامه های اروپایی در بخش دوم فصل ۲ به بعد بهره برده است و رهنمودها را که در ارزیابی های راهبردی محیط زیست انگلیس و اغلب کشورهای اروپایی اجرا شده است را با ذکر مثال فرضی توضیح می دهد.

امیدواریم کتاب حاضر مورد توجه اساتید دانشجویان و کارشنان حوزه محیط زیست قرار گرفته و هرگونه نظر اصلاحی خود را با ما در جریان بگذارند. لازم به ذکر است از همه کسانی که به نوعی با دلسوزی و تشویق همراه و حمایتگر ما در چاپ این اثر بوده اند به ویژه انتشارات جهاددانشگاهی استان اردبیل کمال تشکر را می نمایم.